

SMĚRNICE PRO BEZPEČNÉ NAKLÁDÁNÍ S CHEMICKÝMI LÁTKAMI

podle požadavků zákona 350/2011 Sb. Chemického zákona, zákona 262/2006 Sb. Zákoníku práce

Obsah

Účel dokumentu	2
Seznam zkratk.....	2
Legislativa	2
Bezpečnostní listy	3
Povinnosti vedoucích pracovníků	3
Povinnosti zaměstnanců pracujících s výše uvedenými látkami	3
Pokyny pro bezpečnost.....	3
Nakládání s látkou	3
Pokyny pro zacházení – manipulaci	4
Pokyny pro skladování	4
Pokyny pro ochranu zdraví	4
Omezování expozice	4
Osobní ochranné pracovní prostředky	5
Pokyny pro ochranu životního prostředí.....	5
Omezování expozice	5
Odstraňování.....	5
Pokyny pro první předlékařskou pomoc	5
Při stavech ohrožujících život.....	5
Při nadýchání.....	5
Při zasažení očí	5
Při styku s kůží.....	6
Při požití	6
Postup při nehodě	6
Náhodný únik.....	6
Nebezpečné chemické látky	6
Závěrečná ustanovení.....	7
Příloha č. 1 Seznam chemických látek používaných v organizaci	8
Příloha č. 2 BEZPEČNOSTNÍ LISTY.....	9

Účel dokumentu

směrnice stanovuje pravidla pro bezpečné nakládání s chemickými látkami, pravidla bezpečnosti, ochrany zdraví a ochrany životního prostředí při práci s chemickými látkami, případně s nebezpečnými chemickými látkami na pracovištích organizace.

Zaměstnanci, kteří manipulují a zacházejí s dále uvedenými chemickými látkami, jsou povinni uvedené předpisy v potřebném rozsahu respektovat, přičemž se nezbavují povinnosti dodržovat i ostatní ustanovení obecně platných bezpečnostních předpisů, pokud jim to ukládají.

Bezpečnostní listy používaných chemických látek jsou nedílnou součástí této organizační směrnice a jsou povinnou součástí školení podle této směrnice.

Seznam zkratk

BL	bezpečnostní list
MSDS	Material Safety Data Sheet
OOPP	osobní ochranné pracovní prostředky

Legislativa

- Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících předpisů, § 44a odst. 10
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- Zákon č. 350/2011 Sb., o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů (chemický zákon)

Související předpisy (v platném znění):

- Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů
- Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech)
- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)
- Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů (zákon o ochraně ovzduší)
- Vyhláška č. 402/2011 Sb., o hodnocení nebezpečných vlastností chemických látek a chemických směsí a balení a označování nebezpečných chemických směsí
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008, o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, o změně a zrušení směrnic 67/548/EHS a 1999/45/ES a o změně nařízení (ES) č. 1907/2006
- Nařízení vlády 495/2001 Sb. – Osobní ochranné pracovní prostředky

Bezpečnostní listy

Bezpečnostní list nebo i Material Safety Data Sheet je soubor informací (bezpečnostních, ekologických, toxikologických, právních...) pro nakládání s chemickými látkami/směsmi. V Evropě a mnoha dalších zemích musí být takové listy poskytovány osobou uvádějící látku/směs do oběhu, dovozcem a výrobcem pro látky nebo přípravky, které obsahují nebezpečné složky v míře, která překračuje legislativně stanovený limit.

Zpravidla bývají ale BL zhotoveny pro všechny chemické a biologické produkty, aby byl odběratel těchto produktů informován i o tom, že produkt není klasifikován jako nebezpečný. BL se dodává v úředním jazyce nebo jednom z úředních jazyků každého členského státu, v němž je látka nebo přípravek uveden na trh a má předepsaný obsah.

BEZPEČNOSTNÍ LIST JE HLAVNÍM DOKUMENTEM, KTERÝM SE MUSÍ ŘÍDIT BEZPEČNÉ NAKLÁDÁNÍ S JAKOUKOLIV CHEMICKOU LÁTKOU. BEZPEČNOSTNÍ LISTY VŠECH CHEMICKÝCH LÁTEK, KTERÉ SE V ORGANIZACI POUŽÍVAJÍ (DLE PŘÍLOHY 1) JSOU NEDÍLNOU SOUČÁSTÍ TÉTO SMĚRNICE.

Povinnosti vedoucích pracovníků

Vedoucí pracovník se musí seznámit podrobně s výrobkem, s jeho charakteristikou, s riziky které by mohly při nesprávné manipulaci ohrozit zaměstnance který s výrobkem přijde do styku. Vedoucí pracovník je povinen zajistit bezpečnostní listy všech chemických látek a chemických směsí se kterými přijdou jeho podřízení do styku. Vedoucí pracovník povolí použití jen takového přípravku, který má pokyny na přebalu uvedené v českém jazyce. Vedoucí pracovník musí zajistit proškolení všech zaměstnanců, kterých se to týká o obsahu této směrnice před přidělením první práce s uvedenými látkami a dále v rámci opakovaného školení BOZP.

Povinnosti zaměstnanců pracujících s výše uvedenými látkami

- ✓ zaměstnanec je povinen seznámit se (prostřednictvím svého přímého nadřízeného) s bezpečnou manipulací s chemickou látkou / směsí a je povinen se tím řídit
- ✓ zaměstnanec je povinen používat jen předepsané pracovní postupy
- ✓ zaměstnanec se musí řídit pokyny uvedenými na přebalu
- ✓ zaměstnanec musí přípravek zajistit proti ne kvalifikovanému či náhodnému použití
- ✓ zaměstnanec se řídí pokyny přímého nadřízeného
- ✓ zaměstnanec musí používat OOPP
- ✓ zaměstnanec se musí účastnit školení z BOZP a školení o chemických látkách

Pokyny pro bezpečnost

Nakládání s látkou

Při nakládání s nebezpečnými chemickými látkami je každý povinen chránit zdraví lidí a životní prostředí a řídit se výstražnými symboly nebezpečnosti, standardními větami označujícími specifickou rizikovost (R-věty), resp. standardními větami o nebezpečnosti (H-věty) a standardními pokyny pro bezpečné zacházení (S-věty), resp. pokyny pro bezpečné zacházení – prevence, reakce, skladování, odstraňování (P-věty).

Fyzické osoby, které v rámci svého zaměstnání nebo přípravy na povolání nakládají s nebezpečnými chemickými látkami musí být prokazatelně seznámeny:

- s nebezpečnými vlastnostmi chemických látek, se kterými nakládají,
- se zásadami ochrany zdraví a životního prostředí před jejich škodlivými účinky
- se zásadami první předlékařské pomoci.

Toto seznámení je prováděno v rámci vstupního a opakovaného školení o BOZP, a to ve lhůtách stanovených zaměstnavatelem.

Fyzické osoby starší 15 let a mladší 18 let smějí nakládat s nebezpečnými chemickými látkami klasifikovanými jako toxické jen v rámci přípravy na povolání a pod přímým dozorem odpovědné osoby.

Nakládání s chemickými látkami klasifikovanými jako žíravé nebo toxické nemusí být zabezpečeno fyzickou osobou odborně způsobilou podle § 44b zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Pokyny pro zacházení – manipulaci

- ✓ Dodržujte obvyklé předpisy pro práci s chemikáliemi.
- ✓ Zajistěte dobré větrání (odsávání) na pracovišti.
- ✓ Uchovávejte mimo dosah zdrojů zapálení, látku chraňte před zahřátím.
- ✓ Dodržujte zákaz kouření.
- ✓ Vyhněte se přímému kontaktu s látkou.
- ✓ Dodržujte zásady osobní hygieny.
- ✓ Nevylévejte do kanalizace.

Pokyny pro skladování

- ✓ Skladujte v těsně uzavřených a označených nádobách.
- ✓ Používejte pouze nádoby určené pro tuto látku; nikdy ne nádoby od nápojů nebo potravin!
- ✓ Skladujte v určených uzamykatelných prostorách zabezpečených proti vstupu nepovolaných osob.
- ✓ Skladujte odděleně od potravin, nápojů a krmiv.
- ✓ Skladujte v chladnu.
- ✓ Neskladujte společně s kyselinami.
- ✓ Nepřekračujte množství limity stanovené pro dané skladovací podmínky.

Pokyny pro ochranu zdraví

Omezování expozice

- ✓ Zajistěte dostatečné místní větrání pracoviště.
- ✓ Používejte předepsané ochranné pomůcky, zabraňte styku s pokožkou a očima.
- ✓ Při nedostatečném větrání použijte ochranné dýchací pomůcky.
- ✓ Před přestávkami a na konci práce s látkou si pečlivě umyjte ruce.
- ✓ Při práci nejezte, nepijte a nekuřte.
- ✓ Nevdechujte páry.
- ✓ Špinavé či potřísněné oděvy okamžitě vysvěčte.

Osobní ochranné pracovní prostředky

Osobní ochranné pracovní prostředky musí být přiděleny v souladu s požadavky bezpečnostních listů používaných chemických látek a ve shodě s vyhodnocením rizik činností a s vyhodnocením rizik pro přidělení OOPP.

- Ochrana rukou: rukavice z nitril-nebo butylkaučuku.
- Ochrana očí: těsné ochranné brýle.
- Ochrana pokožky: lehký ochranný oděv.
- Ochrana dýchacích cest: dýchací ochrana s filtrem (doporučuje se univerzální filtr AB) – při krátkodobém nebo málo intenzivním zařízení; izolovaný dýchací přístroj – při dlouhodobé nebo intenzivní expozici (nepředpokládá se).

Bližší informace k omezování expozice jsou uvedeny v bezpečnostním listu.

Pokyny pro ochranu životního prostředí

Omezování expozice

- ✓ Zajistěte nádoby před rozlitím – skladovat v těsných, nepoškozených a uzavřených obalech.
- ✓ Zabraňte vniknutí do životního prostředí, půdy, vod a kanalizace.
- ✓ Dodržujte správné pracovní postupy a zamezte úniku látky do okolního prostředí.

Odstraňování

- ✓ Látku nemíchejte s komunálním odpadem.
- ✓ Nepřipusťte únik do kanalizace.
- ✓ Znečištěné obaly likvidujte prostřednictvím odborné firmy v souladu s platnými předpisy o odpadech.

Pokyny pro první předlékařskou pomoc

Při stavech ohrožujících život

nejdříve provádějte resuscitaci postiženého a zajistěte lékařskou pomoc.

- **zástava dechu**: okamžitě provádějte umělé dýchání
- **zástava srdce**: okamžitě provádějte nepřímou masáž srdce
- **bezvědomí**: uložte postiženého do stabilizované polohy na boku

Ve všech případech zajistěte postiženému tělesný a duševní klid, zabraňte podchlazení. Podle situace volejte záchranou službu nebo zajistěte lékařské ošetření.

Při nadýchání

- Okamžitě přerušete expozici, sundejte kontaminovaný oděv.
- Dopravte postiženého na čerstvý vzduch.
- Zajistěte postiženého proti prochladnutí.
- Podle situace volejte záchranou službu a zajistěte vždy lékaře.

Při zasažení očí

- Ihned vyplachujte oči proudem tekoucí vody, rozevřete oční víčka (třeba i násilím).
- Pokud má postižený kontaktní čočky, neprodleně je vyjměte.
- Výplach očí provádějte nejméně 10 minut.

- Volejte záchrannou službu.

Při styku s kůží

- Odložte potřísněný oděv.
- Omyjte postižené místo velkým množstvím pokud možno vlažné vody.
- Pokud nedošlo k poranění pokožky, je vhodné použít mýdlo, mýdlový roztok nebo šampon.
- Podle situace volejte záchrannou službu a zajistěte vždy lékaře.

Při požití

- Postupujte přesně podle pokynů na obalu chemické látky nebo v bezpečnostním listu.
- Nevývolávejte zvracení, pokud to není výslovně uvedeno v bezpečnostním listu dané látky.
- Je-li vhodné požití množství chemické látky zředit (např. u kyseliny nebo zásady), podávejte větší množství vody.
- Do 5 minut podejte 10 až 20 rozdrcených tablet aktivního uhlí rozmíchaných ve vodě (nezávisle na tom, zda se vyvolávalo zvracení).
- Volejte záchrannou službu.

Postup při nehodě

Náhodný únik

Ochrana osob

- V případě rozlití – náhodného úniku látky dodržujte základní pracovní a hygienické předpisy.
- Zabraňte kontaktu s očima a kůží, zabraňte vdechování par – používejte ochranné prostředky (ochranné brýle nebo štít, ochranné rukavice).
- Oblast havárie uzavřete a označte.
- Nepřipusťte volný pohyb nepovolaných osob.
- Zajistěte dostatečné větrání.

Ochrana životního prostředí

- Zabraňte průniku do kanalizace, půdy a do povrchových vod.
- Při úniku větších množství informujte příslušné orgány.

Metody a materiál pro omezení úniku a pro čištění

- Odstraňujte nasávkými materiály (písek, křemičitý štěr, univerzální absorpční látky), uložte do vhodného obalu a předejte k likvidaci.
- Zajistěte dostatečné větrání místa úniku.

Požár

- Vhodná hasiva: rozprášený vodní proud, pěna s obsahem alkoholu, prášek.
- Nevhodná hasiva: žádné konkrétní.
- Zabraňte vdechování zplodin hoření (oxidu uhlíku, toxické produkty apod.).

Upozornění: Při požáru se mohou uvolňovat následující nebezpečné látky: oxid uhelnatý (CO), oxidy dusíku (NOx) a formaldehyd. Za určitých podmínek není při požáru vyloučeno uvolňování stopových množství jiných jedovatých látek.

Nebezpečné chemické látky

Právnícká osoba nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání je povinna vydat pro pracoviště, na němž se nakládá s nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky klasifikovanými jako vysoce toxické, toxické, žíravé nebo karcinogenní označené R-větou 45 nebo 49, mutagenní označené R-větou 46 a toxické pro reprodukci označené R-větou 60 nebo 61, písemná pravidla o bezpečnosti, ochraně zdraví a ochraně životního prostředí při práci s těmito chemickými látkami a chemickými přípravky. (§44a odst. 10 zákona č. 258/2000 Sb.)

JEDNÁ SE O NÁSLEDUJÍCÍ NEBEZPEČNÉ CHEMICKÉ LÁTKY	
Klasifikace	R-věty
Vysoce toxické	R26 Vysoce toxický při vdechování R27 Vysoce toxický při styku s kůží R28 Vysoce toxický při požití
Toxické	R23 Toxický při vdechování R24 Toxický při styku s kůží R25 Toxický při požití
Žíravé	R34 Způsobuje poleptání R35 Způsobuje těžké poleptání
Karcinogenní	R45 Může vyvolat rakovinu R49 Může vyvolat rakovinu při vdechování
Mutagenní označené	R46 Může vyvolat poškození dědičných vlastností
Toxické pro reprodukci	R60 Může poškodit reprodukční schopnost R61 Může poškodit plod v těle matky

Pravidla musí obsahovat zejména informace o nebezpečných vlastnostech chemických látek, se kterými zaměstnanci nakládají, pokyny pro bezpečnost, ochranu zdraví a ochranu životního prostředí, pokyny pro první předlékařskou pomoc a postup při nehodě. Text pravidel je právnícká osoba nebo fyzická osoba oprávněná k podnikání povinna projednat s orgánem ochrany veřejného zdraví příslušným podle místa činnosti.

Závěrečná ustanovení

Se zpracovanou směrnicí musí být v rámci školení seznámeni všichni zaměstnanci, kteří manipulují a zacházejí s chemickými látkami uvedenými v příloze. Odpovědnost za splnění tohoto požadavku mají vedoucí pracovníci těchto pracovišť, na kterých se uvedené chemické látky používají, resp. přímí nadřízení těchto zaměstnanců, kteří uvedené látky při svojí práci používají.

Tato směrnice nabývá účinnosti dnem podpisu osoby oprávněné ke schvalování dokumentace.

Plzeň 28. srpna 2014

Mgr. Jana Linhartová
Jednatelka

Příloha č. 1 Seznam chemických látek používaných v organizaci

Příloha č. 2 BEZPEČNOSTNÍ LISTY